

**Вигівська І.М., к.е.н., доц.,
Камінська О.В., магістрант,
Умінська А.О., магістрант**

Житомирський державний технологічний університет

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ВИТРАТ В ІТ-КОМПАНІЯХ

Формування собівартості готового продукту є важливим етапом для будь-якої компанії, від цього залежить правильність ціноутворення, формування планових показників витрат і доходів (бюджетів), рентабельність продукту (продаж), а також конкурентоспроможність компанії на ринку ІТ.

Калькулювання – процес накопичення, систематизації, підрахунку витрат, понесених на створення готового продукту/послуги/роботи та формування інформації про остаточну вартість об'єкта витрат (виробничу собівартість).

Вітчизняна практика бухгалтерського обліку пропонує застосування таких методів: позамовний, попроцесний (попередільний) та нормативний, міжнародна практика визначає методи стандарт-костингу, АВС-калькулювання, директ-костинг, нормативному розподілу тощо. Обрання відповідного методу повинно відповідати потребам підприємства та чітко фіксуватися в його обліковій політиці.

Волянюк І. стверджує, що «більшості ІТ-компаній доречно застосовувати позамовний метод, сутність якого полягає в тому, що всі прямі основні витрати обліковують у розрізі встановлених статей за окремими замовленнями. Кожному замовленню присвоюють окремий номер (це може бути номер договору із замовником), який зазначають в усіх документах (записах) про витрати на це замовлення. Фактична собівартість окремих замовлень визначається після здавання результатів робіт замовнику» [1].

В такому випадку облік витрат на розробку програмного забезпечення, сайту, дизайну тощо ведеться на рахунках 23 «Виробництво», 91 «Загальновиробничі витрати», 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут». Це здійснюється з метою визначення в подальшому виробничої та повної собівартості готового продукту. Поряд з цим, для цілей управління та полегшення визначення виробничої собівартості через аналітичний облік здійснюється розмежування на прямі та непрямі витрати. Остання розподіляються між замовленнями за визначеною на підприємстві періодичністю (декада, місяць, квартал тощо) та за обраною базою розподілу.

У випадку, коли ІТ-компанія розробляє програмне забезпечення з передачею її замовнику, то облік доходів та витрат за таким договором залежатиме від точного формулювання предмета договору:

1) якщо це надання послуг з розробки програмного продукту, то в обліку відображається дохід від реалізації послуг – рахунок 703 «Дохід від реалізації робіт і послуг», а собівартість реалізації – рахунок 903 «Собівартість реалізації робіт і послуг». Підтверджуючим документом у даному випадку виступає акт про надані послуги;

2) якщо це продаж програмного продукту під замовлення, то в такому випадку програма ідентифікується як готовий продукт, що обліковується на рахунок 26 «Готова продукція», дохід та собівартість реалізації якої відображається

на рахунках 701 «Дохід від реалізації продукції» та 901 «Собівартість реалізації продукції». Підтверджуючим документом в цій ситуації є видаткова накладна на передачу програмного забезпечення (або акт її приймання-передачі програми).

ІТ-компанія може розроблювати програмне забезпечення для того, щоб потім продавати права на його використання або здійснювати продаж розтиражованих його копій [1].

Згідно п. 7 П(С)БО 8 «Нематеріальні активи» нематеріальний актив, отриманий у результаті розробки, слід відображати в балансі за умов, якщо підприємство/установа має: 1) намір, технічну можливість та ресурси для доведення нематеріального активу до стану, в якому він придатний для реалізації або використання; 2) можливість отримання майбутніх економічних вигід від реалізації або використання нематеріального активу; 3) інформацію для достовірного визначення витрат, пов'язаних із розробкою нематеріального активу [2]. Якщо виконуються всі зазначені умови, розроблене програмне забезпечення можна визнавати нематеріальним активом і за вартістю фактично понесених витрат на його створення та доведення до стану придатного до використання, що відображається у складі капітальних інвестицій на рахунку 154 «Придбання (створення) нематеріальних активів» з наступним відображенням у складі нематеріальних активів – рахунок 125 «Авторське право та суміжні з ним права».

Отже, в ході дослідження встановлено, що предметом діяльності ІТ-компаній є створення програмних продуктів, веб-сайтів, графічного дизайну тощо. Всі ці об'єкти витрат можуть обліковуватись як: замовлення на виготовлення готового продукту, робота або послуга з розробки, створення нематеріального активу для цілей продажу права власності (тиражування копій тощо). Тому залежно від того, що саме планується робити і в який спосіб – від цього залежить методика бухгалтерського обліку витрат. Найбільш доцільним методом калькулювання для ІТ-компаній є позамовний. Результати проведених досліджень дозволили ідентифікувати об'єкти витрат компаній ІТ-сфери та окреслити порядок облікового відображення реалізації таких об'єктів.

Список використаної літератури:

1. Воляннюк І. Особливості бухобліку в ІТ-компаніях [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.visnik.com.ua/uk/publication/100004441-osoblivosti-bukhobliku-v-it-kompaniyakh>.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» № 242 від 18.10.1999 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/card/z0750-99>.